

**„Samo zwycięstwo nic nie znaczy,
trzeba umieć je wykorzystać” – kształtowanie się
systemu napoleońskiego w Europie**

Piotr Płonka

Scenariusz lekcji

Poradnik metodyczny do programu nauczania historii dla III etapu edukacyjnego (liceum ogólnokształcącego i technikum)

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Marcin Pełka
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

Tytuł zajęć:

„Samo zwycięstwo nic nie znaczy, trzeba umieć je wykorzystać” – kształtowanie się systemu napoleońskiego w Europie

Klasa, czas trwania zajęć:

II (zakres rozszerzony), 90 minut (2 × 45 minut)

Cele ogólne:

- zapoznanie z etapami przejmowania władzy we Francji przez Napoleona Bonapartego;
- zapoznanie z przebiegiem i rezultatami wojen napoleońskich do 1809 r.;
- zapoznanie z cechami systemu napoleońskiego w Europie.

Cele operacyjne

Uczeń:

- charakteryzuje sytuację geopolityczną Francji w okresie dyktatoratu;
- charakteryzuje sytuację wewnętrzną we Francji w okresie konsulatu i cesarstwa;
- wymienia nabytki terytorialne Francji uzyskane do 1809 r. w wyniku wojen napoleońskich;
- wymienia elementy polityki Napoleona wobec państw zależnych.

Odniesienie do podstawy programowej:

XXIX. 2 (zakres podstawowy); XXIX. 1 (zakres rozszerzony)

Metody, techniki, formy pracy:

- gra dydaktyczna,
- *jigsaw*,
- praca w grupach.

Środki dydaktyczne:

- aplikacja „wisielec”,
- karty z informacjami merytorycznymi dla grup,
- karta pracy.

Opis przebiegu zajęć

Część wstępna

- Czynności organizacyjne.
- Nauczyciel zachęca uczniów do aktywności poprzez postawienie pytania kluczowego: „Czy Twoim zdaniem osiągnięcie zwycięstwa powinno kończyć starania człowieka, czy jest dopiero początkiem trudniejszej drogi do utrzymania jego rezultatów?”.
- Podanie tematu zajęć, określenie celów lekcji w języku zrozumiałym dla ucznia.
- Nauczyciel zaprasza uczniów do minizabawy w wisielca. Wyświetla przygotowaną wcześniej aplikację (np. za pomocą learningapps.org; dostęp 9.09.2022) z hasłem do odgadnięcia – „DYREKTORIAT” – oraz podpowiedziami – „konstytucja roku III”, „władza” – oraz prosi wybranych uczniów o wskazanie liter. Zabawa trwa tak długo, aż zostaną odkryte wszystkie litery (uczniowie, którzy rozpoznali już hasło sygnalizują

to poprzez podniesienie ręki do góry) lub liczba błędnie wskazanych liter doprowadzi do końca gry. Na koniec nauczyciel prosi o wytłumaczenie, na czym polegał system rządów nazywany dyktandem.

Część właściwa

- Nauczyciel informuje uczniów, że za chwilę poznają lepiej losy Napoleona Bonapartego, a także o tym, że o działaniach tej postaci będą dowiadywać się od siebie nawzajem. Prosi uczniów o odliczenie kolejno od jednego do pięciu. Następnie uczniowie tworzą pięć grup (jedyńki, dwójki, trójki, czwórki, piątki). Każda grupa dostaje do zapoznania się i nauczania fragment z historii kariery Napoleona Bonapartego:
 - grupa pierwsza – kampanie Napoleona we Włoszech i Egipcie,
 - grupa druga – przewrót 18 brumaire'a i okres konsulatu,
 - grupa trzecia – Napoleon cesarzem Francuzów,
 - grupa czwarta – podboje Napoleona (do 1809 r.),
 - grupa piąta – system napoleoński w Europie.
- Uczniowie w ciągu 15 minut mają zapoznać się ze wskazanym materiałem i ustalić wspólnie najważniejsze kwestie związane z poznanymi wydarzeniami/faktami.
- Po upływie wskazanego czasu nauczyciel prosi, aby grupy „eksperckie” się rozdzieliły, a uczniowie utworzyli nowe grupy – tak aby w ich skład wchodziły teraz osoby z wcześniejszych grup.
- Nauczyciel prosi uczniów, aby każdy przedstawił i wyjaśnił swój temat, z którego jest ekspertem. Czas na wykonanie zadania to 25 minut.
- Po upływie wskazanego czasu nauczyciel prosi uczniów, aby powrócili do swoich wcześniejszych grup i każdej grupie wręcza kartę pracy z trzema zadaniami (prawda/fałsz, zadanie na dobieranie, zdania z lukami) dotyczącymi znajomości zagadnień z wszystkich pięciu tematów.
- Gdy uczniowie w grupach odpowiedzą na pytania, nauczyciel wyświetla prawidłowe odpowiedzi i prosi uczniów o porównanie ich z rezultatami pracy.

Część podsumowująca

- Na koniec nauczyciel wskazuje trzech uczniów, którzy mają dokończyć wyświetlone przez niego zdania: „Na dzisiejszej lekcji dowiedziałem(-am) się, że...”, „Nie wiedziałem(-am) o tym, że...”, „Najważniejsze było dla mnie...”.
- Nauczyciel dokonuje podsumowania zajęć oraz oceny aktywności uczniów.
- Nauczyciel prosi uczniów, aby jako zadanie domowe wykonali za pomocą aplikacji internetowej Kahoot! interaktywny test składający się z 10 pytań na temat historii panowania Napoleona. Proponuje również zadanie dodatkowe dla chętnych – przygotowanie lapbooka na temat Napoleona Bonaparte jako dowódcy wojskowego i polityka.

Komentarz metodyczny

- Nauczyciel w trakcie lekcji zarządza przede wszystkim procesem uczenia się uczniów.
- Metoda *jigsaw* (układanki) zakłada podział materiału przewidzianego do opanowania na fragmenty oraz podział uczniów na grupy – w takiej liczbie jak liczba wyróżnionych fragmentów. Każda grupa liczy tylu uczestników, ile jest części materiału. Na początku uczniowie spotykają się w tzw. grupach eksperckich –

kryterium podziału stanowi tutaj fragment przydzielonego materiału. Uczniowie najpierw samodzielnie analizują przydzielony im fragment, a następnie wspólnie „dyskutują, upraszczają i przyjmują strategię, jak najskuteczniej nauczyć innych tej problematyki” (Kowalczyk 2019: 58). Po ustaleniu strategii uczniowie opuszczają grupy eksperckie i tworzą nowe grupy, tak aby w każdej było po jednym przedstawicielu z wcześniejszych grup.

- Nauczyciel przygotowuje dla każdej grupy kartę z informacjami merytorycznymi, z którymi uczniowie będą się zapoznawać podczas pracy w zespołach. Nauczyciel opracowuje karty na podstawie e-materiałów: „[Napoleona Bonaparte droga do władzy](#)”, „[Mąż stanu czy despota? Francja Napoleona Bonaparte \(1799–1815\)](#)”, „[Wielkie Cesarstwo i Europa Napoleona](#)” oraz „[Tyran albo geniusz. Imperium Napoleona](#)” (dostęp 9.09.2022).
- Do pierwszej pracy w grupach nauczyciel może przygotować dla każdej z grup listę z pytaniami pomocniczymi, które pomogą ukierunkować uwagę uczniów na konkretne fakty, wydarzenia.
- Podczas drugiej pracy w grupach nauczyciel może chodzić po klasie i przysłuchiwać się wypowiedziom uczniów.
- Ważne, aby uczniowie pracowali samodzielnie, a nauczyciel uaktywniał się dopiero wtedy, kiedy zostanie poproszony o pomoc.
- Nauczyciel buduje motywację wewnętrzną uczniów poprzez: komunikat pozytywny, wyrażający akceptację dla pracy uczniów, właściwą komunikację niewerbalną lub wykorzystując karty motywujące z hasłami: „Doceniam Twój wysiłek!”, „Tak trzymaj!”, „Podoba mi się Twoje zaangażowanie!”, „Pracuj tak dalej!”
- W trakcie lekcji kształtowane są: kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się, kompetencje w zakresie przedsiębiorczości, kompetencje obywatelskie.
- Nauczyciel dostosowuje metody pracy do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi np. poprzez:
 - przygotowanie instrukcji do wszystkich zadań na lekcji w formie pisemnej;
 - przygotowanie karty pracy z zadaniami o podwyższonym stopniu trudności dla uczniów szczególnie uzdolnionych;
 - branie pod uwagę czynników warunkujących właściwą atmosferę pracy w grupach oraz możliwość integracji uczniów ze zróżnicowanym potencjałem intelektualnym i społecznym.
- Nauczyciel podczas lekcji powinien formułować jasne i krótkie polecenia oraz pytania o prostej konstrukcji, a także kilkakrotnie je powtarzać i udzielać dodatkowych wyjaśnień. Nauczyciel powinien ocenić, czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez uczniów z różnymi deficytami.
- Stworzone przez uczniów interaktywne testy nauczyciel będzie mógł wykorzystać podczas lekcji powtórzeniowej.
- W przypadku realizacji tematu w okresie zdalnego nauczania nauczyciel podczas zajęć musi utworzyć wirtualne pokoje tematyczne (taka opcja występuje na różnych platformach edukacyjnych takich jak Zoom czy Microsoft Teams).

Piotr Płonka – nauczyciel mianowany, egzaminator maturalny, absolwent historii na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Obecnie inspektor ds. nadzoru nad działalnością szkół i placówek oświatowych w Urzędzie Miasta w Rudzie Śląskiej. Wcześniej nauczyciel historii, wiedzy o społeczeństwie, języka polskiego, wiedzy o kulturze, filozofii, etyki oraz edukacji dla bezpieczeństwa na różnych etapach edukacyjnych w szkołach w Chorzowie. Autor „Poradnika praw dziecka” (2014), artykułów naukowych „Górny Śląsk wyidealizowany. Grupa Janowska i jej rozumienie świata” (2014), „Spędzanie czasu wolnego przez mieszkańców województwa śląskiego w latach 1926–1929 w świetle ogłoszeń prasowych” (2014), „Obraz Górnoślązaków w dwudziestoleciu międzywojennym w świetle wspomnień i publicystyki” (2015) a także artykułów metodycznych dla nauczycieli „Program „Solidarna Szkoła” – przykład dobrej praktyki” (2016), „Scenariusz zajęć dodatkowych z historii w gimnazjum „XVI – wieczny król na Facebooku? Lubię to!” (2019).